

S.No. 399

శ్రీ రమ్మ.

శ్రీ హనుమత్ పాదపూజా ఆచార్యుల వద్ద
ఇదం

5841

మానససందేశాఖ్యం

కావ్యరత్నం

శ్రీమత్సనానందాచార్యనామ్నః సీ. వి. ఈ

విరుచాశీర్వాదం

శ్రీమత్సనానందాచార్యనామ్నః సీ. వి. ఈ

విశేషాభిషేకానంద విశిష్టాచార్యుల వద్ద

సామగ్రహాయ ౨౨ జ్ఞాన

శ్రీమత్సనానందాచార్య గోత్రవిద్యుత శ్రీ శ్రీనివాసాచార్యవిద్యుత
శ్రీమద్రామానుజాచార్య గురువిద్య పదాంబుజానంతరీక్షితచాంద్ర

వింజమూరి వీర రాఘవాచార్యనామ్నా విరచితం,

శ్రీ శిష్టాచార్య సమద్భూతేన గు. బూరుగుల వాస్తవ్యేన

సర్వకళాకలా సంస్కృతోపాధ్యాయేన

శ్రీ సీతారామకృష్ణ తల్లిదేవ పరిశోధనామండలం.

చెన్నై

శ్రీ వైద్యుల ముద్రాక్షరశాలాయాం

సామాన్య కేవలం ౧౦-౨ సంవత్సర కాలివాసాన శకేన ౧౮౭౫ పరిమిత

గుర్వకృతుల సంవత్సరే వైదికమాసే ముద్రితం

ప్రకటితం.

కాపీరైట్.

విశిష్టాఖ్యం.

య. ౦-౨-౦.

శ్రీ రస్తు.
శ్రీ హయగ్రీవానమః
ఇదం

మానససందేశాఖ్యం

కావ్యరత్నం

శ్రీమత్సనాపాకం రాయలహనుర్ ఆనందచిత్ విద్యావిజ్ఞాన
విరుహాద్భుతస్య

శ్రీమతోపాదాచార్యనామ్నః శ్రీ. వి. ఈ.

విశేషాభిధానస్య విశిష్టాద్వైతమత విరాజమానస్య

సామగ్రిహాయ ౨౨౨౨౨౨

శ్రీమత్కృష్ణ గోత్రనిధిశ్రీ శ్రీ శ్రీవిజ్ఞానాచార్యవర్యపుత్ర
శ్రీమద్రామానుజాచార్య గురువర్య పదాంబుజాంతకచిత్తసచ్చాత్ర
వింజమూరి వీరరాఘవాచార్యనామ్నా విరచితం,

శ్రీ శిష్టాదంశ సముద్యుతేన గుంటూరిపురీ వాస్తవ్యేన

సర్వకళాకలా సంస్కృతోపాధ్యాయేన

(శ్రీ సీతారామకృష్ణ) రత్నజేన సంబోధ్యానుమోదితంచ,

చెన్నపురీ

శ్రీ వైజయంతీ ముద్రాక్షరకాలాయం

మూలమున గల ౧౦౦౨ సంవత్సర కాలిదాసాన శకవ ౧౮౨౨ పరిమిత

కుంభకృతుసంవత్సర వైశాఖమాసే ముద్రితం

(ప్రతికృతంచ)

కాపీరైట్.

వీరనాథుల్యం.

య. ౦౨౨౨౨౨

PRINTED AT THE VAJJAYANTI PRESS,
32, MOUNT ROAD, MADRAS.

ఇష్ట దేవతా గురు స్తుతిః.

౧. ప్రీతంగేందోఃపదః సలయే నీలమంజరమైత్ర్యా
 వందేవ్యంశ్రీప్రణయిమధుషవాతరాజీవజైత్రే
 నిత్యాభ్యర్చ్యాగతవిధిముఖస్తోమసంశయ్యమానై
 స్తే మాంభోజైర్నిచిడనికపీరామవీతోపనీతైః.

౨. శ్రీనిర్వచిన్నమిత్రం
 వందేతజ్జాపరాశరవ్యాసా
 నామిచిరం భట్టాభ్యై
 ప్రణామామిచ విష్ణుచిత్త సర్వజ్ఞం.

౩. శ్రీకవితార్కిక సింహం
 శ్రీకాకుత్స్థకుః సింహపర్యాఘం
 అన్యోగురూపమామి
 ప్రభూతర్షుర్మోర్వశీంద్రపదజైత్రే.

పరమాగ్ర గ్రంథ కవిస్తుతిః.

౪. వాగ్మీంప్రథమకవిం నమామినిత్యం
 వ్యాసంచప్రకటిత విష్ణువైభవంతం
 వైయాపిండికదిత విశ్వరూపరూపం
 వందేహంవిధితవయంచ వారదర్శిం.

తాకిక గ్రంథ కవిస్తుతిః

౫. సదాకాలిదాసంముచాదండ్యవంతౌ
 వృదానామిత్రీకంఠసంజ్ఞంకవీంద్రం
 రవింధారవిహర్ష బాణమురారిం
 క్షుపంప్రత్యేషాంకావ్యక్తార్థమేయం.

కృతిసమర్పణం.

శ్రీమత్కృష్ణాంబికాగోత్రః శ్రీరజనసుకగౌరావచరిత్రః ప్రసిద్ధః
శ్రీమాన్విద్యావిమోదః ప్రబలతరయాశాస్త్రినివాసాశ్రయః పుత్రికా,
సీ. వి. ఈశ్వరదాసాగ్రామభూవరవిశదీభూతవత్సాప్రభావః
స్వీకుర్యాద్రాయబహదుర్ నిదయహృదయతోనంతమూరికృతించు.

గ్రంథ ప్రశంసా.

శ్రీమత్పవనాక మలావరింసః
శ్రీమావనంతిగురువర్యమతర్పిరాయః
శ్రీశ్రీవివాస ఇతితస్య తి వేద్యయశి
స్వీనిరావనస్య కవిలోకదయాకరస్య.

శ్రీవివాసాశ్రయ వామ్నోదం సందేశంమానవస్యచ
కావ్యరూపేణ కుర్వేహం ప్రేషితః కవికువ్తయే.
మరుమానస సందేశం వేదాంతార్థవ యోగిచరితేన
ఇతిచోదితః ప్రమాదా త్తేనయథాశక్తికావ్యకర్తృవీ.

పండిత సమ్మతి.

పురోభాగి పథంత్యక్త్యావీక్షంతాం మమసత్కృతిం
గుణగ్రహణ పారీణాః పండితా రామవత్సవా.

అపిచ.

గుణవోహ బుభోగృహ్లాన్నిందుత్వేనా వివేకవరః
కరపాల్లాభులే పూర్వం పరంకంఠే నియచ్చతి.

ప్రతిజ్ఞా.

ప్రాయేణాత్రగ్రంథే విలసతివైశిష్ట్య తత్వమదైవతం
అంతర్యామి బ్రాహ్మణ వీత్యా రామానుజార్య మతరీత్యా.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

మా న న స ం దే శ మ్ .

ప్రథమస్కంధః.

విశుద్ధవిజ్ఞాన భువన్వరూపం విజ్ఞానవిశ్రాంతబద్ధదీక్షం
వయానిధిం దేహభృతాంశర్యాం దేవహయగ్రీవ మహాంబ్రపద్యే.

జ్ఞానజడధరతాభ్యో భగవద్భావాత్రికాం స్తులింహ్యకరోత్
క్రీయతే మయాచ్యుతాననిసందేహభ్యేవ కావ్యరూపేణ.

గ్రంథారంభః.

౧. కల్పవృక్షాగ్రాధరీగిశువా పోషితేవాంబుమధ్యా
హనీతేనప్రచలితమనా లాలితేవాంకమశ్శ్యే
భూదశ్చక్రేశ్రులహమునివాధిష్ఠితేఘస్సవాసం
యోగీతేనప్రళితతపసాపాణసేష్వక్రమేషు.
౨. తస్మిన్కాష్ఠానే సమృగకలివా భ్రామ్యమాణోమహాంతం
ద్రష్టాకాలంవిషయరుచినా మానసేవాత్తయోగాత్
నీత్యాధృత్వాపతితకులభం జన్మసారంగయోనా
పశ్చాదాత్తోభవదతితరాం జ్ఞానయోగప్రణాళాత్.
౩. తస్యప్రపాచాంసుకృతవకతః కర్తవ్యాంయోగజావాం
లభ్యాజన్మప్రబలతపసాం బ్రాహ్మణావాంఽపమతే

రావోర్యక్తాద్విగతితదృభాజమానస్సుధాంకు
ర్యోగాభ్యాసప్రణయిచిమలం మానసం సందదర్శ.

౪. ప్రత్యాసన్నే మనసినియూహాలంబపార్థీ సవిప్ర
ప్రసిత్వాపస్తామమథవిగతామన్యసం గేవలభాం
స్వస్య వేద్యం దివయనిభృతం మానసం షేష్యదూరా
దానూయానా ద్విమితవృదయస్పాన్వగతంతస్య తుష్ట్యై.

౫. యోగాస్త క్తందిరపరిదితాదా త్వస్పంగపేతో
ర్మధావత్తానం నియమితుమనామానసందాత్యభావే
భక్తేర్నాకాత్ప్రియతమనారోగ్యయామానసద్యో
భక్తావశ్యైర్నాప్రమఖనసలింకల్పయిష్యంతిదూతం.

౬. జాతంవం శేవిధిరదితే వదనేతాత్తకాశాం
తత్త్వానాంత్వాంప్రభుమగణితం చేద్దిసర్వం దియాణాం
తేవార్థిత్వంత్వయిదిధివాన్వప్తభక్తిర్గతోహం
యాచ్ఛామి ధానభవతి సతామగ్రతోహి ప్రభూణాం.

౭. సంతప్తానాంత్వయిమగమంభావమాద్యంబుధానాం
దుస్పాంగత్యప్రకృతిజనితాత్వం సృతిశ్లేశదానాం
తత్త్వాద్భావ్యైర్వచనవిదయంతుప్రకృత్యాదరగా
భావందిష్టావదకమలయోగ్యధ్యమిత్తైర్నిత్యా.

౮. త్వన్నిత్యైర్మప్రభుమగనామోగ్యమత్యంతభగం
కామక్రోధప్రమఖచురితోత్పరిగేబద్ధదీక్షం
శబ్దాదీనాం నియమనచగంధీంద్రియాణాం నితాంతం
ప్రాణాయామంతచపరిజనంకల్పయిత్వాదజామి.

౯. గంతుంత త్ప్రథమమన్యదాపాగ్యయోః ప్రేవయామి
త్వద్రక్షార్థం యమనియమనే చాద్యభావే లభే
తాభ్యాంవిత్వంవిత్తజనకృతాత్మైకవాదత్యనేత్వం
స్వారక్షిభ్యామివచనపరిచ్ఛాజనేరాజనేన.

౧౦. యక్తాభార్యాతవనమసభేత్వత్ప్రియాలోపచార
పుత్రైర్గత్యేకమదమముఖైస్తాంగుహిత్యానివృత్తిం
జాయాత్వస్యాప్యజుకనులైరత్రతిష్ఠేత్వత్ప్రియతిః
కాంతాయ గుంజిలగృహపతేరః కారతికష్టం.

౧౧. తప్యాఃపుత్రాభువనజయినస్సంతిశామాదికూరాః
లోభక్రోధప్రభృతినుభైఃపాంతిధాత్రీంప్రవృత్త్యా
నిశ్చిన్వానోవిజయమధువాత్వక్తచింతస్తుతపాఠం
గర్భప్రేయన్నివ నురితతి ప్రీతియైవైరనేని.

౧౨. సందేశార్థప్రయానః భావవ్యద్యప్తింక్యతేస్త్వం
క్రోతుర్వధాదరగవిషయంతస్స వేద్యాదికంఠే
సంత్యేవాగ్రేతవనిజవాస్తాకుకామాభవంతం
శంకామాభూత్ప్రభువదిధకేహంఽకన్యేవరాజ్ఞః.

౧౩. పశ్చాల్లబ్ధంభవతినుగమం కురివీరావనంతే
త్తరస్థిత్యాగమయనియతంకాలమాసావ్యకార్యం
మాత్సర్యాత్థాతవనియమహోదఃదయిత్యాద్యవంతం
మద్రామాపాంవితరస్సపతిఃప్రాద్యేతాతైరివాజ్ఞాం.

౧౪. కించాన్యేపిత్రుఃపితృణాశ్చత్రవత్తేనహవ్రం
శ్చంతేజుంశ్చకవిభజకుమర్పితానాంవిధహి

కామాశ్లేషాదుకులు విగదతోనూధచారాదివో
రాప్రసంగేషాంకురుఁవిహతంతుంరతంరతప్రయోగైః.

౧౫. శబ్దపుష్పావతతవికృతామాపమేకంప్రమాధి
పాదోగంధఃకుటిలధిమనో చాపలంకారయంతే
మాయామాగ్గంనిజవిగుణతోదర్శనాత్మ్యమేవ
ప్రావీణ్యవత్కృజతుపకలంబీరవస్త్రరమధ్యాత్.
౧౬. దంభోదర్శస్త్వీరతరరిపూలాభమోహామదశ్చ
ప్రాగేవావీక్యబలతరరాద్భుత్వదత్యేలిమాః
కౌతుక్యంబద్విపదతితరాంలేనైవప్రమాదా
ద్రాక్షాంభోవందధతినితరాంద్వాదకామిరిపూణాం.
౧౭. కృష్ణావిత్వం
దాకర్షంతీనిమత పదబిందిర్పయంతీపుంస్తౌ
తాంతుత్వాత్సంవికరకఘంకాటకాంమానిశేష్టిం
క్షాత్వాభావైశ్వరసితితిభిరామవత్సంజహీద్రాగ్.
౧౮. హింసానైర్వహంబలవతీతాండహన్యావితంతుం
దుష్టాంప్రాదుఃకుజనశరణాంభాగ్గతవ్యేవిపత్నీం
రక్షోహత్యైతిగదవశే చక్రధారిమకుందః
కంఠ్యేదంకురువిమలహృద్విధిపాణిపుత్రస్యాః.
౧౯. మాయాపామైర్వహంభిరభిరసీదయస్త్రీవణాని
ప్రాశస్త్యానివ్యసినినదాప్రాపయిన్యంతికప్తం
యద్వాసాన్యం పురణవిహితందర్శయన్యంతిచిద్యో
మాధూప్యంశైతదుభయశ్చతేలబ్ధ తక్రద్వికారః.

౨౦. త్వత్ప్రత్యక్షృద్భవశుభవం ప్రేక్ష్యమాగాస్త్యనూయాం
తస్మాత్సాపి స్థితిత విజితాకేభిర్విద్యుదంతీ
ఏవంజిత్వాకతిచనరిపూకాకుద్ధపార్థిర్యధారా
ట్రిప్టోస్తుకొమణిరసియథారాజవేత్స్వంవిశేషాత్.

౨౧. దృష్ట్యాన్నత్యంకుమాదిదమిదంచాస్తుమన్యంసమంతా
దిత్వాలోచ్యస్త్యహృదయగతంచాప్తభూర్లాలనస్త్యం
ఏతాద్భంగీకృతచనద్భవామృత్యురైర్వామమంశా
మాలోచ్యాటంకురుతివనిభోరాధిపత్యానవేష్టిక.

౨౨. భద్రార్థం మేప్రియతమ ! సభీకప్రేక్షయిష్యమిశుభ్యం
దుశ్యేమాగ్ధంశమదమముఖాంచ్చిత్రువంచారసిద్ధ్య
విద్యాంశ్శంతిం విమలదుతివాసద్వివేకసార్థం
ప్రాణాయామంతపవిజనభంగంతుమిహంకురువ్య.

౨౩. కాలిందీతేభిరతిసుఖదాగంధానమితిత్వా
మాగ్ధగంతుమృకృతిమతరాసానరప్యర్థిభ్యా
పూరైకైరైరపివిహృతిభిఃకుంభకైస్తాశ్చరీర్వా
ర్థిప్రసాప్త్యస్యకుచదమముఖాంకావ్యవచ్ఛబ్దవృత్తిః.

౨౪. సామమ్నాభ్యామమనరపులింపూర్వమిత్తైర్దృతిత్వా
తత్రప్రహ్లాథపసివికదంధామచంద్రాతపాథం
బుద్ధేస్సానంచిరరసుఖకస్తత్త్రిమిత్రంవిదిత్వా
విక్రామార్థంవనమఖతరంకృష్ణవత్సార్థగపా.

౨౫. ప్రత్యాహతోభవతిభవతోమిత్రోవర్గస్యతత్ర
ద్ధాంక్రద్ధాన్పుతిమతిపుతిభ్యాతివందిత్తికాదేః

తదాచారస్థిరగుణవతో వర్ణసంఘస్య యద్య
త్ప్రత్యాహారేభవతి వితరాంసంగతికృష్టకాస్త్రే).

౨౧. మన్యంతేత్వాంస్ఫురితమనఘం మిత్త్రీవగైన్మమేతం
రాజ్యక్షేమంకరణునదివైస్సేవితంపాఞ్చిభౌమం
మూరాచ్యక్రూంత్వ కమహిమతక్నాంయంతంనికామం
దిక్షతారంధర తతియంతం రక్కయస్త్యస్తవంబా.

౨౨. తస్త్యగ్ధచ్చస్ఫుటవికసితాంభోజకల్పారరమ్యం
కాసారంతత్ప్రీతికమలంచక్రసాధిస్వయానం
తత్రోర్ధ్వంతేష్వియమితజన్తైఃపశ్యసిభాజమానం
భాస్వతోజిప్రభకుకలుచం జ్యోతిరస్త్యుత్తయానం.

గంతవ్యంతత్ మఖితమసన్న్యగ్మిలేణపాకం
బుధ్యాదిప్తావధివిరహిణావర్తనాద్యోతమధ్యాత్
అవ్యంధానంతతజగమిహోక్తప్రసింధిమన్య
హ్యేకామంతిద్రుతతరుమిదమగ్ధమహ్యధివంతం.

౨౩. మిథ్యాత్మస్థిర్భృమనహరరీఘ్న కాద్యవిశ్వం
తత్సంస్థాత్వాజహీరయథ యంవిచ్ఛయంభౌతివర్త
కించానంతామదుకృతియతాచాధతేత్తతమాగ్నే
సర్వంధిత్వాదివితద్యకంచూహిపత్తాగ్నగామి.

౩౦. పూర్ణంతంతవహిబలంధ్యావమాగ్నాత్మతేస్త్య
ధ్యైకాలంరాత్నమధివహివ్యప్రభూతప్రకాశః
కారగ్యేవవ్యకమమధనంకోటిమూర్త్యప్రకాశో
దత్త్వాదాశ్యంత్రజనయతిరాశ్యంతిమానందతత్త.

౩౧. మందమందం వృత్తిగణనయాద్రష్టుకామస్తదానీ
మాత్తజ్యోతిస్సుటతమజగతాన్యుపీతేక్షణేన
దూరాదేవ మూత శిరసా వందనంసాధుకుర్వ
న్నగతిష్ఠకృతిశతమతిప్రాప్తభావస్యతస్య.

౩౨. తత్కాలేత్వాంత్రిగుణవదనీమహాయుక్త్యత్యవశ్యం
తస్మాదాగ్గంత్యజవిగుణమిత్యేవైర్జ్యేణజేగాత్
కున్దంసత్యంవజనగుణమత్యంతయోగ్యంసమీపే
గంతుంవిష్ణోపదయగళేనైతిసంచితయంతస్త్వం.

౩౩. తస్మాద్భావేనునిభృతతమద్యావమాత్మిన్మహాయో
యావదానాన్యజనవిధురోభాతినున్మృతదేవ
జ్ఞాతుంత్వస్తోమేనచరితంయావదాకాంక్షలేచ
స్థిత్యాతావద్వివయావితోవందనంకుర్వమాణుం.

౩౪. త్వమాత్మాహస్యవికటగతంవేక్ష్యన్పుష్పస్సమక్షం
క్రావయాంశేనమృదువిత్తలేవేయివ్యత్యథత్యం
భక్త్యత్యంతం సుత ఇవ పితృస్సన్నికృష్టోపకృష్ట
వైకృతాన్జ్ఞానిధిమమరప్రాధికార్యస్యహేతోః.

౩౫. బ్రాహ్మత్యైవంబ్రహ్మతపహంసంతతావద్వివాహం
యోగాద్భృష్టస్సమజవిసరశంతితాత్మూర్వతూర్వం
సారంశ్శుభకటలివానీయమానోఽన్యమాగ్గం
విత్తాద్భృష్టోభవతిహింసానానమ్యుజాన్యత్రనీతి.

౩౬. సోయంసద్యశ్చమితమంతస్త్యక్తతామనకాంక్షీ
చాచిత్రాచార్యమదమమభాస్తోచాలాభావచాత్య

దత్వాపావ్యంతుమవినయితః ప్రేషయామానపార్శ్వా
హ్నోభూత్వానువృదదుతః ప్రాప్తవానస్తీతే ౭౫౦.

౩౭. కామక్రోధానభవతఇమాలోభమోచకానచాస్తాం
మానోదర్పశృంశ కరణే నోపమర్థావిదానం
ఢీరోభూత్వావిషయవిముఖోవర్తతేపద్విజాతి
ర్జంఘ్రావాలైఃపగిరిపరోనిశ్చలాస్తద్ద్యభూతుః.

౩౮. ముద్రాభద్రాస్సకలవిషయేష్వినవానిప్రపాదా
దాయహ్యైవస్తీమితనయనోబిక్షతేవాసికా ౫౦
శబ్దస్సక్ష్మా చరితవిశయాదూప గంధారసశ్చ
ప్రామర్యావంపదధరిమనాపాంప్రకంయోగయోగాత్.

౩౯. విచారస్యేషపదిపసతీతస్యజాగ్రత్స్వచిత్తే
జ్ఞానానందాదిలసతీతమాతస్సమీపేనితాంతం
తత్సేయోద్ధీర్ఘమకుచభవాద్విర్వికల్పస్తదీయం
పండితార్థంపదయభగవత్సన్నిహిత్యాచరీయం.

౪౦. తత్కార్యాన్మంచిచలకుమయాపాకమావశ్యకేన
త్యద్రాజ్యస్థంభుజపవరూపామింద్రవిజృంభం
ద్రవ్యంవేగాద్విధృతహృదయైర్భవాకప్రకృతసిద్ధిర్ఘ
ప్రప్రాతారంపవసయయేదీక్షితావ్యర్థమంతే.

౪౧. పర్యభంత్యాంకతిరవశాప్రేచ్ఛమృతార్థమంతే
కేదిద్యాపాంర్షిభిలజగతామిశ్వరంపరివృత్తిం
కుశ్యంతేదృవకృతిరహితంవిగ్గణంకేదిదాతాః
తైవజ్యంతేసుకృతిభువరంబ్రహ్మనిశ్చయంకేదిత్.

౪౨. బ్రహ్మనందంహ్యభిదగతియేకేదవాసంత్వమాహు
స్సత్వంకేచిత్తవన వివయాగోచరంజ్యోతిరాద్యం
జప్తాభావం పదమితి కతిబ్రహ్మలోకాదతీతం
గూఢంస్థానంబరమితిజగువైత్వజిజ్ఞాసయాశ్శ్రీ.

౪౩. ఏతేనశ్చ ముతి నిరచవానిష్ఠితావాస్తవేన
ప్రాచాంవాచామభిమతగతానాన్తిరస్సిద్ధికవం
మత్వాసత్వాంతవమరిమిహంమాస్తగాదర్శనత్వం
వ్యర్థస్తోత్రంకురుతవహయఃకశ్చనస్వోదరార్థం.

౪౪. మిథ్యాతాదానపదిమధ్యశంజ్ఞానదాత్రేణిఃస్థుం
సామీప్యంత్యధృదయకమూఽపితిబ్రహ్మగస్త్వం
విజ్ఞానాన్త్యంవయవినయవంప్రాప్యరక్ష్యస్వభావే
శ్చయ్యత్తావంపరమమధికంధ్యనమాటంబ్యత్తిష్ఠ.

౪౫. త్వత్తద్యన్త్యంఽగగయహరిందివ్యమప్రాకృతాభం
స్యైత్యాన్త్యంఽవ్యయతకతయాహేయరాహిత్యతత్వం
లక్ష్మికాంత్యంశిరిజనవశం విద్ధిసర్వశ్చరశం
భక్తిశ్చధావినయవమతైఃక్షీప్రమాకృత్యమాగం.

౪౬. సోఽంధస్తేభువనకలన సేమ భంగాదిరీలాం
నైకానీనకారమయితుమవాశ్చక్రవీకంపురస్తాత్
ఇత్థంధూతంధజనమగమం భక్తి భావేనయాహి
ప్రేక్ష్యగత్వంసహకుఖమయోద్రాబ్ధయానందితస్సక.

౪౭. ఇత్యాదిత్యైర్వైర్వచనవిచయైస్తంసమాధామయోగైర్
స్తేనప్రాప్తంపరమపురుషంహ్యత్తావాచోదయివ్యక్త

వైకుంఠేనర్వకుపిరయదాయజ్ఞసేవక్తుమంత
స్తావత్ప్రప్తోభవనిగమతో నిర్వికల్పంసమాధిం.

౪౫. అరైన్ద్రోక్షోక్షంస్పృతిబహుకుతంయోగమాతిష్ఠసాక్షా
ద్విద్యాంశ్రీప్రసవరి గణవయామాధవే సద్గుణానాం
భక్త్యావిష్టఃపరమమునివత్ప్రభామానదూన్య
సాప్రభావిక్త్యర్పితనివత్మైర్జ్ఞానకర్త్యాదిభిస్త్యం.

౪౬. తస్మిన్మాతేతవనకుమనోవిష్ణుభక్త్యాఽభ్యకాంతా
మిత్రీభూయప్రభవతితదాసర్వవేదాంతసామ్నాన్తి
తేచత్వాంస్యంతుతమివసదాశాలవంకాదణంత్యై
పత్యుర్లక్ష్మ్యనికటపసతిం వేళయిత్యాఽగ్రతః స్తః.

౪౭. ఏవంసర్వైర్నిగమవిదయైర్వదితంబ్రహ్మలోకం
గత్యోత్సంగంపరమపుయవశ్యాత్తనకుర్వయాశోః
నైజంయాయంక్రమినిగదితంతత్తీన్ద్రస్త్వాత్తనీం
తృప్తోభూయాఃపరిగణయ్యానిర్వికల్పస్వయోగే.

౪౮. వైకుంఠాభ్యంతరమమభిలంభభృంశ్యంతికుభక్తిం
వివృత్పేనప్రకృతిపునఃస్థితతాంస్తావిశేషకా
లభ్యామక్షాంపరమపునఃకన్యాత్తనైర్వ్యవసంగం
విసంభేదప్రదరఃపరితఃపారివైగ్నిస్సమేతః.

ఇతిశ్రీ మానససందేశే

ప్రభుమన్మథః.

శ్రీహయగ్రీవాణమః.

ద్వితీయపుర్ణః.

జ్ఞానానందమయందేవం నిర్లభ్యదీకాకృతిం
అధారంఘ్రివిద్యావాం హయగ్రీవముపాస్తహే.

౧. జ్యోతిస్తంతంనివిజయదయోని ర్లలంనిత్యకోభాః
భక్త్యుజ్జేషంనిరతభజనాః*కాంచనంకాంచనాధ్యైః
చిద్రీధూతంనవమణిచితాభాస్వరంభాష్కరాభాః
ప్రాసాదాస్త్యాంగుణనమతయామిత్రోహనందయంతి.
౨. ఉద్యానానిప్రతిదిశ రుచివ్యాప్తికాలీని చక్ర
స్థాపితత్రైక్యణమమభురాకహంసకారీకుకాదీక
దివ్యాకభేటాష్కలితయశః పుణ్యభాజశృణూనీ
న్నిత్యామృతకాకలయచిత్తభ్రామ్యమాణాన్విమానైః.
౩. గాహన్వత్సందిమల! విరళాంసర్వదోషప్రహర్త్రీం
దేవస్యార్థాన్పహంసణిమయాస్తంబపానీయ్యహృష్టః
కైంకర్యార్థంనికటనికటేనసౌఖ్యమాభాషమాణా
న్విష్ణోర్దాపాన్నమనివయతస్తత్కృపాచుర్ధయంస్త్యం.
౪. పార్శ్వైశ్చస్థిస్థిభిలజగతామాదిధూతంకుంభప్రం
బ్రహ్మాండావాకుః పరిమితావత్యతీతంచుహంతం
వేదాస్తాకాంచురభిగమమహ్యైర్దభక్తైకలభ్యం
దృష్ట్వాసన్మోఘవసితదానిన్ధురానందయంతైః.

* మనసఃవిభుత్యానుత్పకాంచనవర్ణత్వచంద్రదేవతాకత్వాదికం
యోగకస్త్రోపసిద్ధం.

౫. మూర్తావ్యేవాంత్సృతిచరితాంశ్చ ప్రసంఘాత్సహస్రం
పుణ్యాంశ్చైలాంశ్చిరం తిటిసిఃపుణ్యకాశారకాంశ్చ
పూజాంశ్చ త్వంవమభగవతస్సంగతాంస్త్వద్వదవ్యాకా
పశ్యన్యగ్రేతవ సహచరాశ్చక్తిభావప్రకృష్టాః.

౬. ఏవంనీతః క్వచననమయేపారిత్యక్తస్తవానీం
దృష్టాస్త్రాచార్యంపువరపివిభోస్సన్నిధింప్రాప్యస్త్వనిత్యం
త్రైతాపావంమణిమయమహాద్వంధపాపానియంత్రం
శయ్యాభూతోరగగవిభుంమంటమండ్రశ్చసీద్ధం.

౭. వాహీభూతంఖగకులపలింతాక్ష్యమాక్షుయూరూపం
ఽవ్యక్తేనంవిభిలవరేషన్నాయకంద్యారపాలాకా
నిత్యాంతుస్సరీప్సరిగవయామంత్రసంఘావసేకాకా
పిక్ష్యనందంభజసివితరాంహానసాగోచరంత్యం.

౮. తేనశ్చాత్త్వాంవిగమవిదితంసన్నిధిందర్శయంతో
గచ్ఛన్త్యశ్యేనిపుణ్యురూపాఃప్రాచయన్త్యంతిలక్ష్మీం
తస్యేత్రార్థంవినియోగహీనోనందశంసాంగయంత్రం
కృత్యాకృత్యాదృఢవియమతస్త్వివతత్వాదపార్శ్వ

౯. దేవీలక్ష్మీస్తవ పరిగతింభక్తిభావేనయంత్రం
ప్రేక్ష్యత్రీయాత్మరయగళితస్తామవప్తధ్యతోహిర
మాతాపుత్రంప్రబలదురితంచాప్యమంభూషమంత
రక్షోయంత్రేతతజ్జవ వత్సాక్రీతంతస్యకర్తా.*

౧౦. వత్సాస్త్రోర్వశజవనైహానిభిర్నారదాస్త్య
రిత్యంభూతంత్యదమితివనోపక్షుదుద్యావ్యకశ్యం

* దుక్కుపోకరణేభవిద్యలిఖిత్.

ప్రథూవీకాపరిచిత మపిస్తోతుమాశంకమానం
పాదద్వంద్వంభజ నమ మయత్వంయథాశక్తితూహం.

౧౧. పాదోద్భవస్త్వనుచిరమవసీపాలశేదత్తమోదో
త్రయ్యంతానాంకిరసివిలసత్పద్మరాగన్నికాయ్యా
భక్త్యాత్మంతంసిమనచరణేనార్పయిత్యాంస్వకక్త్యాగ్ని
క్రేయఃప్రాప్తిప్రజననకరామార్థి మరవ్రతభూయః.

౧౨. జంఘుదివ్య మకర నదృశేజన్మలాకాతిలంఘ
బ్రహ్మనందప్రద నిజ పదోర్ధ్వప్రదేశాతిరమ్యే
భక్తస్తామతి భువన గతిత్వక్రజంఘాబుధాశే
స్పృష్టామేదాత్పరిజనకృతింయాహికర్తుంచపార్శ్వం.

౧౩. స్వచ్ఛన్దర్శనచర మమరౌవమ్యశేజాజినీశే
మోదంప్రాజ్యంసతతకలితంమర్వతోనిష్క్రిమాదం
యేపూర్వప్రీతాక్రమణసమయేన్వన్ముఖలోకమేయే
దైత్యధ్వంసాకలన విషయే బద్ధరక్షానుబంధే.

౧౪. ఉరూవిష్ణోఃకలికరనిభౌష్ణక్రమధ్యాతపూర్వాన్య
దైత్యేంద్రాణాంవిధనకరణీభూతసంగ్రామరంగా
కించోర్వశ్యాజనన కరణ ప్రీతదేవేంద్రదేశ్యా
ధ్యాతస్వత్వంభవమయపరిత్రానిదౌదివ్యరూపా.

౧౫. పశ్చాత్పాభింకలయభువనస్తామకృష్ణవృథామిం
కాశీగారీ చతిదిరచితోత్పత్తివాతైక హేతుం
మాయావశ్యాభిలజనసముద్భిన్నసంసారమార్గం
వందస్వాగ్రవిసయినినతోమక్తసంసారకస్పృశి.

౧౬. అక్షర్యైస్సుహృతిశ్రుతావ ద్దహ భవ్యవాస
 తేవాకాలోహ్యధివసతియత్కృష్టభోరత్న రాజః
 యస్మిన్నాస్త్రేప్రకృతివిగమం అక్షరీవత్సవామ
 ప్రేక్ష్యవ్యక్తంభ్రమవిరహిహోవిష్ణువక్షస్ఫలంతత్.
౧౭. రావలారహ్యైతిభువవిభో వ్యవ్యభక్తిప్రరోహా
 చాచూరాదిప్రబల జాతీమల్ల మాధప్రదీనో
 భక్తానూనాంబర వితరణే విత్యదీక్షప్రసక్త
 గాధాంభక్తింభయనవినయోభక్తియోగప్రయాధాం.
౧౮. బ్రహ్మత్యానాంభవవరగోబ్రహ్మత్యానాంబవేయభా
 వద్దానానందవిర విగద శ్రీరసాందర్యతాగ్ధం
 బ్రహ్మదీనాంబురధిగమమత్యాదిజానాంతపోభి
 ర్విత్వానందోభవవిరవభింబిష్యదేవస్యచాస్యం.
౧౯. విష్ణుస్మృత్యానాంభవవిజయతోలోహనీమాధాస్య
 స్వస్వప్రాప్తానియతీకరణావక్తనంచాయంభస్య
 యాభ్యామర్థశ్చుటనమమగీభూతనాభీనతోజం
 శంభాకృత్యానాంభవవిరవతంకింకరానాంబునాంబి.
౨౦. కర్ణాక్షృత్యానాంబురగ్రాజతాభిర్జగద్గో
 విష్ణుఃపార్శ్వవిజనచయవో, విశ్వలంఛకృతస్థాః
 ఏకైకైషప్రపదవిభవాన్మత్స్యకాగర్లనీభూ
 దశ్యేవాపిప్రకృతికృతపాదరోభాస్తురాంబి.
౨౧. పాదాంబుతదమవిభవేవామివత్ప్రచోయా
 నాభిఃపాద్యద్విభ్రుంకుమంబంబంబామనానా

ద్వితీయపుర్వః

౧౫

సాందర్యేణ ప్రజలమతులంబూతమతస్య కేతే
విష్ణోరాజ్యంకమతసద్వ కేతోదశేకర్ణయన్తం.

౨౨. ఏవంధృష్ట్య భగవతి నిజాంధృప్తిమాసారయస్య
గ్రహేయాదైర్విభక్తిమధురైర్భూషణైర్భూషితాంగే
రక్షాపీతోస్సకలభువనప్రాప్తితాత్త్వియవాస్తే
దివ్యైరతైర్భుట రచితైర్జ్యోతితాకాంతరాశే.

౨౩. ప్రహ్లాదభూషణస్థిరనియమతోవాచికంశేత్యయాత్థం
వ్యాపీభూతంభువ రసివదామ్యద్యసంపద్యకేత
త్వాప్తాశేకాంజగదధిపతేస్సన్నిధానిర్భయస్సక
దూరీభూతప్రమదనమగోష్ఠాపయాథోషణాయ.

౨౪. స్వామిన్నిరూఢునివసతిత్వత్పదాభిలాషీ
దుష్టైరక్షైరవిదితమతిర్భక్తిభావాధిసంధిః
సర్వావస్థాన్వసి * భగవతిశ్చన్తికారప్రభాతా
దామైమాకక్రూరివిరహదృష్పశ్చన్యవల్లోకదృష్టేః.

౨౫. లోకంసర్వంవికవముసాత్వప్రయంబిత్వత్స్థా
స్వర్గలోకై సమమతిరభూర్భూమిక్రమిత్వత్సకాశే
సర్వహేతాన్కుటతమతయాసూతుకేసిన్వభావా
ద్భీతింభక్తేనచకుతతయాభక్తిభావస్యదేవతః.

౨౬. నిత్యాదిత్యేనువిదితచరణ్ణాతఏవాత్తయోగ
కృత్యంతేనోద్భుతవికృతికౌదేవాసంధానిదృక్తః
నిత్యాభక్తిర్భవతిభవదీయంస్మిన్సేవాప్రచారే
చర్యాంతస్యప్రపంచవరాద్భిద్భిమత్సామనాత్.

* త్వయః. † త్వయః.

౨౭. ఆకాశస్వంపనివరమే, జీవనరాసకవార్ధం
 పూర్ణ హేతి వ్యవధిభుగమేధానిలత్వైర్బహువ్రాస
 ధర్మస్థిత్యైవిధవమభివోదుస్వకూర్తాదిరూపాకా
 ప్యాకృత్యైర్వహువ్రాసరాద్రూపకాంక్షంవిధి.

అర్చాదూపంధరసిమనిరాట్పూజకాయోనురక్త్యం
 గంధఃపుష్పైర్బునిదరదితైర్లత సేతకృతికృ
 తీర్థైః కేదిజ్జలవివృతిభిస్త్యంసమాకాశమంతి
 బ్రహ్మజ్ఞాస్త్యంవిఖిలతనతేతేపితు స్త్యైర్భవంతి.

౨౮. పుత్రంపుష్పంఫలమపిజలంకుప్తిదంకల్ప్యతేతే
 త్యద్వాక్యానిర్ధరకమకయాబోధయన్యంతి సమ్యక్
 ఏతిద్వాసంకథ ముపదతే దవ్యధానిర్భృథావా
 దర్చాదూపంతపలమమకుతం సర్వకా స్త్రీబ్రహ్మిన్.

౩౦. శ్రీరంగంతే ప్రభురచితుంబింబ మిత్యాహ జేధా
 రాక్షేప్రాదాద్భువిపు పతయేతథ్యమిత్వాః క్షేపాక
 తద్వంశీయః కులధనమితిప్రాభృతాయాపిరామః
 పాంస్త్రాన్యైకమమరియత స్తద్భిహోకాధిపే భూత్.

౩౧. ఇత్యాద్యాస్తేతిదిగ్భువిప్రాకృతారాసరూపా
 స్పిద్వప్రాప్త్యాకతిదవనిభో, భక్తసంరక్షితాంగా
 రారాజంతేతమప దరంగంప్రీతిదంభూతభావం
 మత్తైవంసద్విజవరఇహప్రాప్యతంతం*ధవంతం.

౩౨. శ్రీరంగేశశ్చకలుమిమంపాహిపాహీనిత్యం
 కాంధీనాధంకరితరదమహ్యైర్తియోగోఽనుయోక్తే

* తత్రతత్రతత్త్వకారేగన్ధీరమర్చాదింబం.

శేషాద్రీశంభజనకుపితంబేకతేజశంభక్తాగ్ని
తాగ్నిద్రీశంభుహరిఃపుష్పంధ్యానలక్ష్మణకరోతి.

13. బృందావనైర్వినితయశంభక్తకామప్రదూతం
గోవిందాఖ్యంభజతిసతతంమాధవంబిందుతీర్థ
సేతోష్ణానీరఘుకులసేతిం నైమిశేకేకవంత్యాం
కల్పారణ్యాంవరహరియూతంపార్థనూతంచన్తే.

3౪. ఇంద్రద్యుమ్నై భువనతిలకంక్రిజగత్పాదదేవం
పార్వత్యద్వయాంబులధరబల్లీనుభద్రానమేతం
పార్శ్వంభోజేర్వటమహిమహేరోహితీరభూమ్యాం
స్తరంస్తరింశకల సమయంబాదయత్నేనతస్మా.

3౫. పంచాద్రీశంక్రితసురతరుంచందనచ్చన్తదేహం
ధ్యానున్నానీతివరహరింసర్వదాసద్విజన్తా
మంథగ్రాత్రాధరగనిపుణంమాధవంకూర్తరూపం
శశ్వద్ధ్యానాచ్చమమతితరాంభక్తిభావేనతేభే.

3౬. భక్తభక్తాగ్నిఽర్పితసుడరసేపామిసాక్షాత్పిబంతం
కాయగ్యేనక్రితజనకృతేశేషయంతంప్రసాదం
చిత్రయంతంవిజయరజనంపాలయంతంభవంతం
ధ్యానున్నానీత్సరగవిషయంమంగళాద్రావ్యసింహం.

37. విష్ణుర్విష్ణుశృంగమితిహిప్రార్థయకభక్తిభావాత్
స్థానేవిష్ణుర్గమనమయే విష్ణురాత్రానసేచ
ప్రహ్లాదవిష్ణుగృహతిగిరిలోవిష్ణురాఖండలశ్చ
కోటిర్విష్ణుస్సకలజగతీపాలవిశ్వేశ్వరం నై.

౩౨. కక్షావాహంజవసరహితయోగజశ్యనిమాధా
సంపారాధ్యేషుకరతరణేఽభ్యున్నివాహంజవసరహితయోగజశ్యనిమాధా

దేత్వాహ్యకర్షితజ్వలితాకుశానున్నుజర్కః.

౩౩. ధత్తశ్రేష్ఠంకమవినయాత్వాన్విరహ్యాకచాలి
చ్యేయోపాద్యైవదవదమిత్రాధ్యక్షాంకాన్వికర్ష
గ్రాహ్యాహ్యభువిజడవస్థానమాకల్పయామి
ప్రాచీన్యస్థుకుటిరహితంపాహీనర్వశ్యకళ.

౪౦. అంతర్యామినమధవహిహితేక్ష్యుచిత్తంబీజం
† ధత్తశ్రేష్ఠంకమవినయాత్వాన్విరహ్యాకచాలి
చ్యేయోపాద్యైవదవదమిత్రాధ్యక్షాంకాన్వికర్ష
గ్రాహ్యాహ్యభువిజడవస్థానమాకల్పయామి
ప్రాచీన్యస్థుకుటిరహితంపాహీనర్వశ్యకళ.

౪౧. మిత్రాభూతాన్విరహమామిత్త్యుక్తంకంబీజం
చాసాహితేనిరతమహమిత్త్యుక్తంకంబీజం
భూతేభ్యస్తంభయానిరహితంకల్పయామితిహదా
రక్షిష్యమిప్రబంధయాతోహ్యభ్యుక్తింబీజం.

౪౨. త్వత్పదార్థానిభిషభిమతానర్వతస్త్యహస్తా
వర్తమాహితేన్విరహమామిత్త్యుక్తంకంబీజం
భూతేభ్యస్తంభయానిరహితంకల్పయామితిహదా
రక్షిష్యమిప్రబంధయాతోహ్యభ్యుక్తింబీజం.

* అన్విరహమామిత్త్యుక్తం.

† రామకృష్ణాచారయోః స్యాత్కరక్షణా
పాతమ్యమన్విరహమామిత్త్యుక్తం.

౪౩. (కోర్కె)రాక్షసిజనుగుహలో బోదయామా సత త్వం
పూర్వాత్తపాక్షపదుగుహాం వృక్షజాడేవహరః
సర్వం హ్యేకస్థృదివిపసతాకిం నమద్ధంత్వయా ప్రిక
క్షోణీదేవీ కురువిజ దయాం దేవ, నిత్యానుమంగే.

౪౪. త్వత్పదాద్దేవిహితమనానాన్యమారాధయన్వై
హంత్యాప్యాక్షపవగతథ ప్రాదంతవర్తకదాపి
వచ్చాప్వాదప్రచలమవసాబంధ రణేక్షురస్య
స్వాదేది త్తవిప్రుతరమప్యాప్యతే హాళభంచిత.

౪౫. కాదాచిత్కాయానిమమహతేయేషుపద్దస్యనేహ
తామన్యైవప్రభురదితాంభానయప్రేమవిశ్మయః
ఏకాదహ్యన్నిభిలమహృదఃప్రీతయోహ్యంతలిప్త
పుష్కత్యగ్రేకుభసుగంగంబాతునోహీయతేఽపి.

౪౬. ధత్తుక్కుర్తం దితరథగవంత్యాక్రితేమయ్యమోక్షం
.. రక్ష్యంతం దేభవతునిరతంత్య క్షదోహతుషంగః”
సంగత్పిత్తికం సతత, ధగత, న్నాక్రితేమప్రవేశం
కృత్వాపాహిత్రీభుజమయాకూర్మరంసంసారబాహత్.

౪౭. మాదాసీన్యంకురుసరహారేమయ్య హాధత్వదీయే
సంసారాభ్యేతువాతిజుధా గ్రావ్యతాగేభృతా త్త
అలంబంతేకలునిజనంసత్స్వభావామహంతః
ప్రాయోదేవస్థిరగుతయా రామద్రాక్ష సేంద్రం.

౪౮. సోమంతుభూద్వృజవక్రదిలిక్లిష్టమూగోపినాయం
గచ్ఛత్యర్థ్యం శరణ మరణే త్యాంవిహదేవదేవ
కోహత్త్యక్ష్యక్షభమహికు ర్తాతరంవన్మయిత్యా
గచ్ఛద్వాహ్యంఽతువదహిచిద్ధితం త ద్వదేవ.

౪౯. త్వంమేమాతాత్వమపిచపితాత్వంనున్యత్త్వందబంధు
ప్తే!

సర్వావస్థాన్యపి జగదిదంత్యవ్యయంపితృమాగం.
నాపేక్షస్వప్నజనగణనాత్పారకంబాన్యదైవం.

౫౦. పద్మానిత్యంకమలవనతిర్నాక్రితాకింత్యదీయం

కైంకర్యార్థంమృదుచరగయోర్నాక్రితాకింతునికా
లాకాత్కృష్టేప్రయవతిలకేశస్యదిత్తంవలాంబం.

౫౧. కయ్యాకార్యత్యరగజగతపాలకోఽభూత్ప్రియస్తే
యాశేవీతవ్యధినినిరభూద్యదయాహాగణత్యాకా
లజ్జానీధ్యభువనవితలేర్వర్తతేదండవాధా
విద్యుక్సేవోజయతిభవతస్సర్వకర్తవ్యయోగాత్.

౫౨. త్వత్పాదార్థేకరగమితిమేమవ్యమాశోభకార్త
స్సంపారార్థేస్తరగజజేవిత్యనత్యస్వయాపే
ద్యావాభూమిక్రమావిభుజేబ్రహ్మకైర్వానితేతే
నిత్యంమూర్ధ్నిక్షీణమమూలే, సర్వబోహవమస్త్యై.

౫౩. సందిత్యైవంసభరతమునిస్సద్విభాకల్పయిత్యా
విష్ణోస్తేజాన్యరూదిజులేనిర్వరీభూతచేతా.
వాచుధ్యావంహ్యావక్పదకరోద్వ్యవస్సప్తేతవగ్గ
ధ్యాన్లోకంసమచితవాంత్సంప్రతికృత్యదైవం.

౫౪. మేఘశ్యామంసుమనశీమమటంపీతకాశేయవాఽం
క్రితత్వాంకంధృతమణిపరంకన్యభోద్భావితాంకం
పురోగ్ధిపేతంక్రితసురమణింభుందిరీకాయితాక్షం
విష్ణుంవిందేమిమలసుగుణం సర్వలోకవాధం.

౫౫. ఏవః ఘోరంసభరతమునింత్రాకుకామాయుకుండః
సాక్షాద్భూత్యావదతిధగవాళభక్తియోగైశుష్టః
దేవాస్యాంతేమనుపద మదస్తభవిష్యత్కవశ్యం
నిత్యాభక్తిర్వయభవతుతేవారదాద్యస్సమావా.

౫౬. చిత్తంమత్తంసభవతియశే, సర్వతోభక్తియోగే
నిష్కాశ్రేష్ఠభవతిసరితంమత్తవాత్స్వంహిలాశే
వృత్తింకుర్యాఃప్రథమగతాయోగిభిర్భోగకాస్త్రే
మత్స్యాప్రీతిస్తభవతి భరత, త్యక్తశంకస్సమావా.

౫౭. అపిత్వైకంసందియఃయేవీక్షమాణాయభక్త్యా
శ్యంతిర్థానంగతవతివరాకించిదాశంక్యమానిః
వాత్స్యత్వావిమలరుచివామానసేవాగతేన
ప్రత్యానస్పృహిరమతిరభూద్యోగివర్యస్ససాక్షాత్.

ఫలమ్రుతిః

౫౮. యోగోభక్తిర్వయమపిమాదావత్పరంయఃపరేద్యా
సాక్షాద్భూతంసభరతమునిష్టామానఃప్రేమగేష
విష్ణుభక్తిఃసరమ సరమే కాశ్యతీవస్త్రిభద్రే
జన్మారణ్యకతి రసిభవస్త్రిభరావత్సహేతుః.

ప్రపంచవత్సరకాశేవదశేత్రగతేయశే
కృతంకావ్యమిదందివ్యం వీరరాఘవసూరిణా.

ఇతిశ్రీమానవసందేశే ద్వితీయః పుర్ణః.

ఇతిశ్రీకాళీవీరరాఘవాచార్యకృతిః

మానవసందేశం

సమాప్తం.

10541

